

REGÉLŐ.

PESTEN vasárnap szeptember 14^{kén} 1834.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Fél évi díja helyben képekkel 5 ft. borítéktalanul; postán 6 ft. pengőben. képek nélkül egy ezüstforinttal olcsóbb. Buda-pestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma 24 kr; egyes kép 12 kr. p. p.

NÉPISMERTEÉS.

Amerikai rajz vonatok. *(Folytatás.)*

Legunalmasabbak a' nyilvános bálok. 1826-ig ama különös, 's az Amerikaiak és Kreolok feszes viseletéből támadott szokás uralkodék, hogy az Amerikaiak feleségeikkel 's a' Kreolok az övéikkel különözött felekezetet képzettek, mellyek egymás ellenében állván farkas-szemet néztek, egymással se nem tánczoltak, se nem szóllottak, és így a' nyilvános innepléseket valódi kin-jelenetté tevék. Az említett évben azonban közelíteni kezdenek egymáshoz.

Pénzgyűjtés (to make money) itt a' fő czél; ennek kedvéért jönnek ide az emberek, 's a' sárga hideglelés által nyerhető halál veszedelmére teszik-ki magokat. Mulatság, miveltség, vallás csak mellékes dolgok. Azt, a' mivel már legmérsékletesebb városok is birnak, p. o. Ohio, Kentucky 's a' t. — mint olvasó szoba, museum — New-Orleansban hijában keressük. A' város könyvtára elposhad, rothadozik a' régi kormányházban a' nélkül, hogy olvasásra használtatnék.

III.

A' katonaság.

Minden amerikai polgár katonáskodni tartozik 21-dik esztendejétől fogva 45-ikéig, melly kötelességtől csak prédikátorok, orvosok, iskola-tanítók, 's nyilvános hivatalbeliek vannak felmentve. A' városi és falusi vagyonos gazdák különös szabados (önkénti, volunteer) csapatokba állanak, 's ön költségöken szerzik katona-ruhájokat. A' vagyontalanabbak tanult lövészek (Rifle Companies, Scharfschützen) közé, a' szegényebbek, vagy kiknek különös kedvök nincs a' katonai életre, a' County (tartomány) katonaezereideibe osztatnak-fel. Az elsőbbek (önkéntiek, szaba-

dosok) külsejekre nézve keveset különböznek a' szabályos (regularis) katonaságtól, 's öltözetök nem kellemetlen. Kék formaruha (uniform) szalagbokros (kokárdás) csákó, zsinóros czifrázat, vállrózsa (épaulette) birka bőrből, mellynek gyapjas része kifelé fordul, kék hosszú nadrág (pantalon), csizma, és átaljában alsó 's felső fegyver teszi a' szabados katonának egész hadi készületét. A' közlegények vállrózsáji 's zsinórai gyapjúból vagy selyemből készülnek, a' tiszteké pedig ezüstből, a' strázsamester iszonyú vállrózsáji hártya-aranyból (Flitter-gold) vannak.

A' lövészek fehér vagy véres bőjtokkal ékesített katonadolmányt, prémbőrös sipkát, pantalon, 's cipőt viselnek, patrontáska helyett vadásztarisznyát, egy iszonyú puskaporos szarvat, 's oldalakon gyilkot hordoznak. A' közönséges katonaság mindennapi ruhájában jár puskával, vagy csak pálczával. A' zászlót a' tartomány (county) maga költségén csináltatja; a' reá szükséges szalagokat többnyire dámák adják. Ha tiszteket kell választani, ujság levelekben kihirdettetik az idő, 's valamelly hely, közönségesen vendégfogadó (tavern); hova a' választók szokott ruhájokban gyülekeznek össze. A' kapitányokat 's altiszteket compániák, a' bataillonfőt (chef) bataillonok, ezredeshadnagyot (colonellieutenant) és magát az ezredest (óbestér) az ezred (regiment), a' brigadérost az egész brigada választja. Valamennyi választott fő tisztet azután az igazgató (gubernator) mint a' katonaságnak fő parancsnoka (commander in chief of the militia) erősíti-meg hivatalában. A' választásnál éppen annyi erejű a' közlegény szavazása, mint a' majoré, ki talán a' legközelebbi választáskor ismét közlegény lesz. A' választatott többnyire annyi Whisky vagy Brandy-val bizonyítja-be háladatosságát, mennyi elegendő, hogy sok választó a' lovát vagy hazafelé vivő utját könnyen elhibázza, 's éji szállást az ország-uton vagy valamelly árokban találjon. Városokban minden kapitánynak van jusa legénységét mind annyiszor gyakorlás végett kiállítani, mennyiszer jónak itéli. Igen gyakran mind az által ezt neki tenni nem kell, mert különben a' következő évben többé nem választatik kapitánynak. A' hadi muzsika egy pár sipból 's török dobból áll. Brigádvizsgálat (revue) évenként kétszer tartatik, 's erre valamennyinek meg kell jelenni; ki elmarad, fizetéssel bünhődik. Ekkor össze gyűlnek a' Washington-

Gardisták (Guards), Volunteer-ek, Riflemen-ek, 's a' rendes katonaság. A' stabalis fő tisztek a' brigadérossal jelennek-meg veres övvel, iszonyú arany vállrózsákkal, három szegű vagy gömbölyeg kalappal, a' mint t. i. izlésök akarja. Ha a' brigáda mind együtt van, megindul, néhány utszán keresztül megy, 's végre egy város előtti szabad téren állapodik-meg, hol ügyességét vagy inkább ügyetlenségét különféle marsolás és fordulások által bizonyítja-be. Noha az egyik vagy másik compánia jól ügyel is a' maga katonás tartására, azonban a' többiek többnyire zavarba hozzák az egészet; 's bár mennyit fáradozzék is az ezredes, a' republicai szellem sokkal hatalmasabb, hogy sem szabadságát ezen alkalommal is féktelen pórázra ne ereszténé. Mi azonban taktikájukból hibázik, kipótoltatik lövésszi ügyességök által; mert a' tartomány belsejében levő 2000 katonák közt alig találtnak öt százan, kik 100 lépésnyire akármelly mókusnak fejét le nem tudnák lőni. Igen érdekes a' célbalövést látni ott, hol az divatban vagon. Több esztendő előtt R. ur, ki az előtt francia szolgálatban állott, feleségével együtt meglátogatott, 's elköcsizánk az Armstrong-County hadvizsgálat nézésére. A' brigáda armstrong- és kitlaning-i szabados katonákból, tanult lövészek és rendes katonaságból állott.

A' Francziák szinte undorodtak ezen hadi gyakorlásoktól; mert mindenik katona úgy marsolt, botlott, mint neki tetszett, beszélgetett, cizgarótszivitott, vagy a' kifejlődések (evolutio) közt is elővette pálinkás palaczkját (valamint bizonyos országban a' polgári katonák a' burnót-szelenczét = tobák-pikszist), 's ezta' tisztek figyelemre se tarták méltónak. Fél órai nyugvás közben alkalmat nyerénk, hogy a' brigadérossal, és az óbesterrel (mindkettő Farmer volt) beszélgethessünk. A' Franczia meg nem álhatta, hogy neheztelését ezen katonaságnak iszonyú féktelen rendetlenségén boszorkodó szavakkal ki nem nyilatkoztatná. „Well, well (jól van jól) felele a' brigadéros, még is megvernénk mi titeket Francziák, 's mindjárt megmutatom, hogyan.“ Commando-szavára azonnal elő léptek a' tanult puskások, 's két felállított célkarikába lóttek. Huszon öt lövés után csak ugyan megvallá a' fejét csóváló kétkedett Franczia, hogy a' berkes Pensilvaniában illy rendetlen katonaság is tudná magát védelmezni.

a

N. kapitány egy fiatal lawyernek (törvénytudós) jelen volt felesége előtt hihetően hivatalával sajátos tekinteti méltóságának szembetűnő bizonyoságit akará mutogatni, midőn csapatja (compania) legényeitől , kik commando indulj (marche) szavára éppen mozdulóban voltak, egy tutzat porter-serrel tölt palaczkot vétetett-el, mellyekből menetel közben erősítőt szándékoztak kortyogatni. „D a m m! — mondának erre a' legények — jövő esztendőben ez se fogja többé porterunkat elvétetni.“ Csak ugyan N. kapitány a' következő évben közlegény lett, 's úgy felrótták volt leereszkedő népszerűtetét (popularitas), hogy a' kormánygyűlési választáskor (Staatsassembly), mellyre magát candidatusnak jelenté, számba se vétették.

Egyébiránt kívánatos volna, hogy a' katonai felsőbb tisztségekre olly férjfiak választatnának, kik egyéb tulajdonságaikkal bizonyos had- tudománybeli ismeretet is egyesítenének. Mostani állapotjában az egy millio 's kilencz száz ezerre menő katonaság nem képes annyit tenni, mennyit rendeltetésére nézve végbe kellene vinnie, mit elegendően bebizonyíta az 1812-ki háború 's ama megverettetések, mellyeket Jonathan bátya a' new-orleansi ütközetig szenvedett volt. Jelenkorunktól azonban várhatni, hogy az egyesület nem sokaig fogja csufoltatás tárgyául hagyni férjfi népszerűségének színét.

Ha azonban Philadelphia pórnépe jónak gondolá elménczése 's jó kedvének az általi bebizonyítását, hogy a' Pluck nevű lovászelegényt az ezere d fejévé választá, és Schulze igazgatót kényszeríté, hogy e' katonai méltóságot olly névvel becstelenítse, akkor ezt igen természetesnek találjuk. De hogy a' népségnek miveltebb osztálya is furcsának találja az óbester hajporos vendéghaját (paróka) és nevetéséges megjelenési szokását, a' regimentnek kukoriczaszárbotját és seprőnyeleit, ez már ezen jó emberek izlése felől sokkal nyomorultabb rajzképet mutat, hogy sem annak további magyarázatra lenne szüksége. Hogy a' katonai rendszer változtatást vár, kiki tudja; de annak eszközéül nem az ezere desi méltóság megaláztatását kell választani, 's az így bánó emberek világosan mutatják, hogy a' választási hatalom gyakorlatára méltatlanok.

IV.

A' Farmer (mezei gazda).

Ha valaki ékes majorságot (elegant Farm) akar látni, mellyben a' mezei gazdaság szorgalmának minden neme, de kivált legnagyobb tökéletességű baromtenyésztés mutatkozik, az menjen Massachusettsba, Rodeisland, vagy New-Yorkba, 's olly majorokra fog találni Boston, Providence, de kivált New-York környékén, mellyek az Angolyokéival is vetekednek, bár nem fekszik is rajtok angoly tőkepénz (capitale). Ha ki jó karban álló mezei gazdát (solide Farmer) akar látni, ki büszkélkedik rajta, ha tökéletes míveltséggel diszló földjeit mutathatja, az látogassa-meg Pensylvaniában a' német-amerikai gazdát Reading, Lankaster, Libanon, és Harrisburgh mellett, 's el fogja ismerni a' német eredet vonásait az izmos tenyésztett lovakon, a' szarvas marhatenyésztési kevesebb figyelmen, a' rendkívül tisztán tartott, 's bekerített földeken, és az erős készületű gazdasági épületeken. (*Foly. köv.*)

É L E T - T Ö R T É N E T.

Julia Alpinula.

Helvetziának története az elmés előadásokban, és a' hősi tettek minden ágaiban igen gazdag mutatóványokkal különködik más historiák felett; abban a' szépnem között egy példa fordul elő, miképpen könyörgött ez hijába éltes atyjáért egy győzedelmesnek lábainál. Azon időben, midőn a' romai birodalom minden magosságáról már lehömpölyödven nem egyebet, mint egy féktelen fejetlenséget képeze, a' császárok megölettetvén, egyik a' másik után olly hirtelen következett, hogy a' birt tartományokban alig lehetett megtudni, ki ül a' világ fővárosának tronusán. — Illyen változások közt nem tudván a' Helveták, hogy Galba meghalt, nem akarák elismerni Vitelliust uralkodónak, ki pedig már elfoglalta a' császári széket. — Cecina volt feje ekkor egy romai ezrednek, melly a' tartománybeli adókat, vagy Tacitus által ugy nevezett ragadományokat beszedte, ki tehát korábban, mintsem Helvetzia az igazi uj uralkodóját megtudta volna, nem kimélvén se vagyont, se személyt, sietett megbüntetni őket, 's elhatározott szándékkal fegyverre hányni Helvetzia nagyjait. — Az évkönyvek nem hagytak nekünk ezen küldött sereg egyes történeteiről semmi

leirást, hanem tizenöt századdal azután Aventicum romlaidékai között — mely akkor Helvetzia fővárosa volt, most pedig a' bernai kantonban Murti tó mellett Wiflisburgnak neveztetik — találtatott egy emlékkő, mely erre némi világosságot hozott, mely szerint Aventicum városának lakosai Cecinához követeket küldöttek, hogy őt könyörgésekkel a' város részére engesztelnék. De a' kegyetlen hadvezér parancsolta, hogy Julius Alpinus a' városnak fő consula adattassék-ki, hogy azt megölesse. — Hijába esdeklett a' győzedelmesnek lábaihoz borulva a' szerencsétlen tisztviselőnek egyetlen egy szépséggel, 's minden erényekkel tündöklő leánya atyja éltéért; mert bezárván zordon szívét Cecina a' kegyelem előtt, lábainál adá-ki lelkét ama gyermeki szeretet dicső remeke, 's nem élhette felül éltés atyjának erőszakos halálát. — „Itt nyugszik — e' vala a' talált emléksírkőre metszve — Julia Alpinula, szerencsétlen leánya egy szerencsétlenebb atyának, Avenzia isten asszony papnéja, ki nem tudván atyját a' kegyetlen haláltól megmenteni, meghalt maga is 23 esztendő korában.

Cs...ról Sz. J.

J E L E S M O N D A S,

Atya és férj.

Mi boldog az, kit nő és gyermekek
Fogadnak-el, ha utról vissza tér;
Kit földhöz kötve illy szerencse tart;
Kinek tanyáján földi mennye van,
Hol gond- 's örömből szöve össze érnek
Munkálkodása végső szálai.

Vörösmarty.

Hazafi kötelessége. Boldognak, szegénynek egy mértékben kell szeretni hazáját, nemzetét; de minél többel bir valaki, annál több oka van mind szeretni, mind védelmezni a' hazát, mellynek annyi javával él.

Kisfaludy Sándor.

Aphorismák Miskolczról. Nagy gyaláztatja lenne az emberi nemnek, ha igaz találna lenni, mit hajdan Aristoteles legmeghittebb barátinak társaságában mondott: „Hidjétek-el barátim! hogy a' világon egy igaz barát sincs.“

Sop tapasztalásokból bizonyos keserű igazság, hogy barátunk, ha hozzánk hirtelen lett, veszedelmesebb lehet ránk nézve legmegesküdtebb ellenséginknél is, mert:

Ellenségimtől őrizkedem én magam is, csak

Holni barátimtól mentsem az égnek ura.

Okos és szemes légy tehát barátid megválasztásában 's különösen:

Hízalgőt ne szeress, prédáját a' madarász is

Kellemetes hangú sipjával törbe keríti.

K Ö L T É S Z E T.

A' kosár.

Ott a' csermely zöld partjain
 A' fűz alatt ültem én,
 Elmerülve képzetemben
 Rózsám égi kellemén.
 A' bús fűz lefolyt gallyiból
 Egy kosarat kötöttem,
 Minden hajtást alá pergő
 Könny-özönnel öntöttem.
 Majd a' báj-keblű rózsákat,
 Nefelegtset, 's violákat
 Szedve koszorút fűztem
 'S azt fenekére tűztem.

E' kosárba reményemet
 A' zöldelőt temettem,
 Boldogságom, szerencsém, és
 Mennyemet berejtettem,
 Ohajtásom, egészségét
 'S vidámságom abba szált,
 Elégedettségem, 's korom
 Nyílt rózsája abban ált.
 Abba tettem jövődömet,
 Szerelmemet 's jegy-gyűrűmet
 Abba rejtém szívemmel
 'S álmodt idvességemmel.

Andalodva, képzelődve
 Hogy e' kincsnek örültem,
 A' kis Ámor a' tüzelő
 Repdesett volt körültem
 „Állj-meg—mondám—a' mit bírok
 E' kosárba rejtezik,
 Vidd-el annak, kiért a' szív
 Lángol égve, 's vérezik;
 Sugd-meg neki, hogy szeretem,
 Imádom, és hogy életem
 „Értte kedves, 's kinos is
 Drága, olcsó, 's jajos is.

Ámor eltűnt; én azt hittem,
 Hogy más szívvvel tér-meg ő
 'S „i g e n t“ hozand kedvesemtől
 A' lepkeként repdeső.
 A' mint a' fűz derekához
 Dülve gondba merültem,
 Térsi láttam kis követem;
 Remegtem, majd hevültem.
 Ámor rám búsan tekintett,
 Nem szólt, csak könnyezve intett;
 Ah ég! üres kosár lett
 'S „nem“ a' kinos felelet!
 Miskoltzy István.

K Ü L Ö N F É L E.

Török vacsora. Későn estve nagy éhen L. és D. urak egy csárdába hajtattak, 's beköszöntésök után a' csárdásnédtől enni valót kértek; de ez tőlelök mindent eltagadott. Végre mondá L. ur: „Lesz talán az asszonynak vize, fazeka, tüzet is bir rakni, és köveket is adhat?“ Ezekre igennel felele az asszony 's kérdezé, mit akarnának a' kövekkel. L. ur mondá: „török vacsorát készítek.“ Most az asszony kíváncsiságból csak hamar tüzet rakván a' vízzel tele töltött fazékba a' tisztára mosott köveket is bele raká, és a' tudni vágytól ösztönöztetve csak hamar felforralá a' vizet L. ur jelenlétében. Bámulása közt azonban a' csaplárosné előbbi tagadó szavait hamar elfelejtván L. urnak kívánására tojással, lisztel, zsirral, és sóval is szolgált; ekkor a' kövek kivettettek a' fazékból, és a' vacsora zsirra hányt galuska lön. A' csárdásné később vevé csak észre vendégeinek vele üzött fortélyát, és a' török vacsorát maig is bámulja.

S z . . . r.

Szakálatlan követ. „Mi dolog ez? monda a' király, talán urad emberekben szűkölködik, hogy olly követet küld, ki-

nek nincsen szakála. — „Ha az én királyom úgy gondolkodott volna, — felel a' követ — hogy az érdem és okosság a' szakálban legyen, bizonyára egy kecske-bakot, nem pedig nemes ifiút, küldött volna udvarodhoz. — P. I.

Angoly országi bírák. Londonban az Old-Bailey törvényszék elejébe nem régiben egy gyilkosságról vádlott állították. Midőn a' bevádolt megjelent, a' nyilvános vádoló neki ezeket mondá: „A' Jury, három napi szorgos megvizsgálás után, kegyedet bevádolja, mint a' ki Sir Preil-t meggyilkolta. Ha kegyednek valami mondani valója van, tehát megmondhatja: de nekem kötelességemben áll kegyedet óvni; mert a' mit most mond, az azután könnyen kegyed ellen mint bizonyítvány szolgálhat. Hallgasson tehát eleve, 's tartsa-meg szavait addig, míg a' bíróhoz jut. Véleményem szerint a' kegyed állapota igen csiklandós, 's igen sok veszély fenyegeti.“ — Ezen emberséges tanács helyett sok helyeken egészen ellenkezőleg, minden kitelhető fáradsággal azon vannak a' vádolók, hogy a' bevádoltból mindenféle feleleteket kisajtoljanak, mellyeket azután nyakába kerithessenek.

Pillangó-élet. Oken a' természet poeziáját, melly a' pillangóban olly szépen tükrözik, igen éles-eszűleg fogta-fel. A' lebegők — mond ő — minden tekintetben a' legjelesb bogarak. Bevegzett életök csak egy lebegés. A' pillangó egyedül csak levegőben, és világosságban él. A' szárnyak csak nem egészen magok teszik a' testet. Az evés úgy szőlván csak nem el van feledve. Csak a' szerelemnek élnek. A' legszebb színek halmozva vannak a' pillangón, melly legmagosb növényi állat, a' favirág, melly a' fáról lehullván a' nap után repül, a' gyökér az ő tojása; a' szár a' hernyó, a' levél a' báb, — 's maga a' pillangó a' kellemes és szép virág.

Óra-gyertyák. Ezen nevezet alatt valamelly chemikus Londonban olly gyertyákat talált-fel, mellyek minden fertály órában egyet durrannak, minden órában pedig négyszer egymás után. Ezen gyertyákat minden rendű embereknek méltán lehet ajánlani, kik a' hosszú téli estvéket román, és almanach-olvasással szokják megrövidíteni; de olvasás közben el-elszenderednek.

Kérdő rejtvény.

- 1) Mellyik lány legerősebb a' világon?
- 2) Mellyik lak van üvegéből?

Zombori Mórítz.

- 3) Mellyik ország az, hol csak egy birtokos ur legyen?
- 4) Mellyik állat az, melly nem fullad-meg a' vízfeneken, 's bár meddig is el lehet ott minden táplálék nélkül?

P. Szőke-Dencséröl.

Előbbi rejtvény: Czomb, domb 's a' t.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utza 612.